

***Annotation.** The decision of problem of guard of environment is the constituent of development of economy, as possibility of existence of life on Earths, health and welfare of man depends from its decision. A motor transport is the source of contamination of atmosphere, the amount of cars grows continuously, especially in large towns; and the gross troop landing of harmful products in an atmosphere grows together with it.*

***Key words:** contamination and guard of environment, motor transport, troop landings of exhaust gases, collection for contamination of environment.*

УДК 061.2:364.467

***В.В. Россоха**, к.е.н., ст. наук. співробітник ННЦ «Інститут аграрної економіки», м. Київ*

АСОЦІАТИВНІ ОБ'ЄДНАННЯ ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Розвиток соціально-економічних систем значною мірою базується на процесі їх самоорганізації, в основі якого лежить механізм генерування політичною системою нової управлінської інформації та введення її до економічної системи, що забезпечує здатність суспільної системи раціонально використовувати ресурси і виробляти економічний ефект у тривалому інтервалі часу.

Ключові слова: законодавство, асоціація, суспільне благо, політика, професійний стандарт, кодекс честі.

Економічне життя значною мірою є похідним від права. Припущення, що економіка сама сформує право, досить сумнівне, оскільки вплив права на економіку набагато важливіший і вагоміший. Економіка лише забезпечує логічне обґрунтування звичайного права, виходячи з якого визначаються необхідні закони для ефективної економічної гри. Світовий досвід переконує, що коливання темпів економічного розвитку в різних країнах світу є результатом їх залежності від правових режимів [1, с 42].

З часу набуття Україною незалежності прийнято понад 150 законів, пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю та селом, але вони не виявили позитивного впливу і не поліпшили життя людей у сільській місцевості країни [2, с. 4]. Незнання й свідоме ігнорування закономірностей ринкової економіки призвели до фатальних помилок політиків, урядовців і працівників у визначенні законодавчого порядку технологій приватизації, рівня цін і державного

регулювання, інвестиційної стратегії, внесли плутанину в оцінювання базової вартості підприємств, що приватизуються, як за суттєвими ринковими критеріями, так і з огляду на різні види індексації [3, с. 65]. Очевидно, проблема криється не в кількості прийнятих законів, а в їхній якості і, насамперед, у дотриманні законодавства.

Нині сплетіння законів захищає привілейований клас від конкуренції, система гарантує нерівність перед законом, зберігає монополію ділових кіл, які в свою чергу контролюють закон і законодавців. Водночас переважна більшість населення країни існує поза межами закону.

Більшість економічних рішень приймаються без урахування прямого впливу законів на економічне зростання. Внаслідок цього вони можуть діяти у зворотному напрямі й тим самим порушують фінансову стабільність, деформують розподіл доходів підприємств між секторами економіки, сприяють знеціненню ресурсної бази і формують деінвестиційну модель екстенсивного розвитку соціально-економічних систем із фрагментарним ринком і складними умовами господарювання для одних суб'єктів і сприятливішими для інших. Якщо держава не в змозі сформулювати ефективні «правила гри», то ринковий механізм «невидимої руки» не гарантує прогрес країні [4].

Для захисту своїх прав законодавство, зокрема Господарський кодекс України, надає суб'єктам господарювання можливість утворювати асоціативні форми господарських об'єднань (рис).

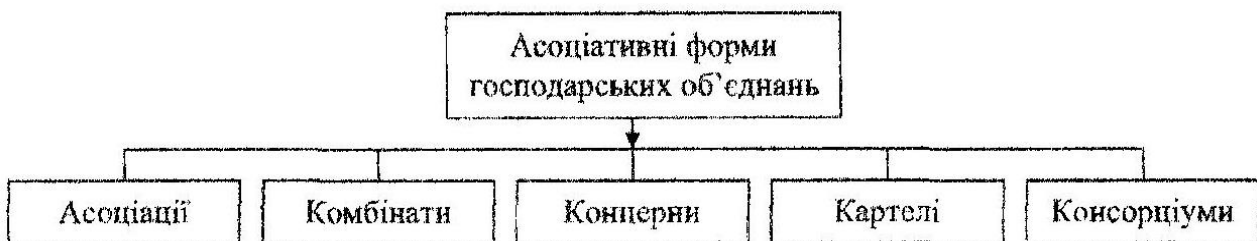

Рис. 1 Типи асоціативних об'єднань

Найпоширенішим господарським об'єднанням в Україні є асоціація (від лат. *assotiatio* — з'єднання) — добровільне об'єднання фізичних і (або) юридичних осіб з метою співробітництва при збереженні самостійності й незалежності членів [5, с. 53]. Асоціацією можна вважати об'єднання підприємств або товаровиробників, якщо вони в результаті такого об'єднання не втрачають виробничої, фінансової та комерційної самостійності.

Основні ідеї теорії асоціативних об'єднань типу клубів були сформовані в працях американських економістів М. Ослона «Логіка колективної дії» і Дж. Б'юкенена і є своєрідним доповненням теорії суспільних благ

П. Самуельсона. Вважається, що одержані економічними суб'єктами в результаті будь-якого добровільного угруповання певні блага або вигоди є різновидом суспільного, а також колективного блага, споживанню якого властиві як колективний, так і суспільний характер. Ці вигоди виникають у результаті: поділу між суб'єктами господарювання різноманітних витрат, виникнення ефекту економії на масштабах і збільшення за рахунок цього економічної ефективності; створення та використання колективного блага і приєднання нових економічних суб'єктів до яких-небудь корисних характеристик членів об'єднання. У широкому розумінні будь-який союз, об'єднання є асоціацією, оскільки створюється для досягнення певної мети — виробництва і (або) споживання блага. Суб'єктами асоціацій можуть бути окремі люди і підприємства, які, створюючи угруповання, об'єднання, споживають матеріальні та нематеріальні блага [6, с. 56-57].

Нині в Україні діють майже 30 асоціацій сільськогосподарських товаровиробників і переробників продукції аграрного сектору економіки. Основне їхнє призначення полягає в постійній координації господарської діяльності підприємств, що об'єдналися, централізації однієї або кількох виробничих та управлінських функцій, розвитку спеціалізації і кооперації виробництва, організації спільних виробництв на основі об'єднання учасниками фінансових і матеріальних ресурсів для задоволення переважно господарських потреб її учасників. Метою створення асоціації є проведення єдиної політики та одержання додаткової економічної вигоди в результаті спільних дій на ринках, раціонального використання ресурсів, фінансової безпеки. Аналіз статутних документів Асоціацій свідчить, що:

вони існують на членські внески і представляють інтереси своїх учасників при здійсненні державного регулювання галузі, недержавних установах, міжнародних і закордонних організаціях, на міжнародних семінарах, конференціях тощо;

консолідує зусилля підприємств для вирішення спільних проблем, узагальнюють передовий досвід господарювання, сприяють впровадженню досягнень науково-технічного прогресу з метою підвищення конкурентоздатності вітчизняних товаровиробників;

беруть участь та ініціюють розробку законодавчих й інших нормативних актів з питань функціонування галузі та вдосконалення міжгалузевих відносин, розробляють і реалізують програми стабілізації й розвитку та вносять пропозиції при створенні державних програм бюджетної підтримки галузі, захищають інтереси учасників у частині умов державної підтримки їхнього кредитування та дотування;

сприяють формуванню ринку, створенню єдиної інформаційної системи

щодо його стану та перспектив розвитку, веденню банку даних єдиної системи інформації й документації, яка потрібна для діяльності Асоціації та її членів;

організація професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, проведення семінарів, нарад, надання інформаційно-консультаційної та юридичної допомоги членам Асоціації.

Асоціація фінансистів України, що об'єднує працівників фінансових підрозділів органів місцевого самоврядування, представників наукового світу, працівників державних органів і організацій різного рівня має в своєму *Статуті* пункт щодо сприяння створенню умов для неухильного виконання законодавчих актів, які регламентують фінансову діяльність.

Факт створення асоціації засвідчується державною реєстрацією асоціації та внесенням відповідних записів про асоціацію до *Єдиного державного реєстру України*.

Слід зазначити, що в Україні налічується небагато успішних галузевих асоціацій. При цьому, за нашими спостереженнями, чим глобальніші та масштабніші завдання ставить асоціація, тим менше у неї шансів на успіх. Якщо завдання досить конкретні, то й успішність асоціації виміряти легше, а вигода від участі в ній для всіх учасників очевидніша.

Серед успішно діючих варто виділити асоціацію «Союз птахівників України», яка є об'єднанням обласних асоціацій галузі і 78 провідних підприємств-виробників птахівничої продукції, що виробляють 83 % м'яса бройлерів і 78 % курячих яєць України.

Стосовно діяльності асоціативних об'єднань розвинених країн світу, то загально визнаним є досвід канадських торгових асоціацій виробників сільськогосподарської продукції, що створені за типом кооперативів федеральної торгівлі на основі окремих законодавчих актів, а спеціалізовані торгові управління за видами продукції у провінціях — на основі федерального закону «*Agricultural Product Marketing Act*». Цей закон надав право провінційним зборам управлінь товаровиробників затверджувати регламентуючі акти порядку формування торгових управлінь виробників окремих видів продукції за їх повноваженнями, порядок торгівлі і розрахунків з товаровиробниками. Таким чином, первинний оптовий ринок продукції безпосередньо контролюється виробниками. Крім того, деякі виробники отримують монопольне право самим визначати рівень цін. При цьому торгові управління виробників наділені монопольним правом на експорт своєї продукції. Вони можуть використовувати частину своїх накопичень або фондів для експортного маркетингу або компенсації «втрат», якщо експортна ціна виявиться нижчою, ніж на внутрішньому ринку [7, с. 168-169].

Торгові управління діють як самостійні юридичні особи з правами на

володіння майном, ведення рахунків товаровиробників, отримання кредитів, прибутку від торгової та іншої діяльності й розподілу її між виробниками відповідно до вкладу кожного в торгівлю продукцією.

Крім того, слід зазначити, що на відміну від вітчизняних, зарубіжні асоціативні об'єднання, як правило, розробляють спільний професійно-процесуальний кодекс, в якому перелічені документи професійних стандартів. Дотримання їх є обов'язковою умовою учасника об'єднання. За порушення професійних стандартів можуть бути покарані будь-які компанії. Наприклад, у структурі соціальних і маркетингових досліджень (*ESOMAR*), що проводяться Європейським Співтовариством є свого роду судова влада; арбітраж, Комітет професійних стандартів і його караючий орган — Дисциплінарний комітет. Несумлінних дослідників можуть чекати попередження, догани, публікації про порушення «кодексу честі», припинення членства, вигнання, інформування властей, будь-які додаткові заходи, санкціоновані Радою *ESOMAR*. При цьому *ESOMAR* постійно веде моніторинг своїх членів, отримує від них статистичну інформацію про результати роботи та у своїх фахових виданнях (як електронних, так і друкованих) сповіщає про стан маркетингових досліджень [8].

Вищевикладене дає підстави для висновку, що в розвинутому суспільстві принципи закону, етики і моралі не лише взаємопов'язані, а останні превалюють над Законом, на що нашому законодавчому органу слід звернути увагу і взяти за основу подальшого розвитку суспільства.

Список використаних джерел:

1. Бетелл Т. Собственность и процветание / Том Бетелл ; пер. с англ. Б. Пинскера. — М. : ИРИСЭН, 2008. — 480 с.
2. Саблук П. Стан і перспективи розвитку агропромислового комплексу України / П. Саблук // Економіка України. — 2008. — № 12. — С. 4-18.
3. Малий І.Й. Інституціональні зміни системи розподілу економічних факторів у транзитивній економіці / І.Й. Малий // Економічна теорія. — 2004. — № 1. — С. 56-68.
4. Пороховський А.О. Політична економія: виклик часу / А.О. Пороховський // Економічна теорія. — 2007. — № 4. — С. 3-18.
5. Економічна енциклопедія : у трьох томах : [Т. 1 / редкол. : ... С.В. Мочерний (відп. ред.), та ін.]. — К. : Академія, 2000. — 864 с.
6. Мортіков В. Теорія клубів та її застосування / В. Мортіков // Економіка України. — 2005. — № 3. — С. 56-62.
7. Нагорный В.Д. Сельское хозяйство Канады. Корни успеха / Нагорный В.Д. — Москва-Майкоп : Качество, 2004. — 328 с.
8. Матус Ю.В. Міжнародні маркетингові дослідження: стан і тенденції / Ю.В.

Матус // АгроінКом. — 2005. — № 6. — С. 13-16.

***Annotation.** The development of the social economic systems is based on the process of their self organization in which basis the mechanism of generation of the political system of the new administrative information lies and its introduction into economic system, which provides ability of using resources of the public system rationally, and produce the economic effect during long period of time.*

***Key words:** legislation, association, public blessing, politics, professional standard, honor code.*

УДК 658.562

Ю.Л.Труш, аспірант

національного університету харчових технологій, м.Київ

ОСНОВНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Розглянуто основні проблеми підвищення управління якістю продукції в сучасних економічних умовах, що є основою створення конкурентоздатної продукції, збільшення ефективності діяльності підприємств.

***Ключові слова:** якість, система якості, конкуренція, споживачі продукції, населення, сертифікація, стандартизація, ринки збуту, науково технічний прогрес.*

В міру розвитку економічних реформ в Україні все більша увага надається якості. В даний час однією із серйозних проблем для українських підприємств є створення системи якості, що дозволяє забезпечити виробництво конкурентоздатної продукції. Саме система якості важлива при проведенні переговорів із закордонними замовниками, що вважають обов'язковою умовою наявність у виробника системи якості і сертифіката на цю систему, виданого авторитетним сертифікаційним органом. [1, с.45]

Значення якості продукції зводиться до того, що тільки якісна продукція відкриває експортну дорогу на платоспроможні західні ринки. Велику роль у забезпеченні якості продукції українських виробників і її успішної конкуренції на світових ринках покликані зіграти спеціальні конкурси. Різного роду конкурси з присудженням їхнім переможцям почесних нагород широко використовуються у світовій практиці.